

7. 2. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vydědění z důvodů neuvedených v listině o vydědění

Vyslovil-li zůstavitel jen některý z důvodů vydědění, je možno následně prokázat vůči takovému dědici i jiný zákonný důvod vydědění.

Zesnulý zůstavitel po sobě zanechal listinu o vydědění sepsanou dne 31. 8. 2012 formou notářského zápisu, kterou „vydělil vnuky i jejich potomky“, neboť „více než pět let ho nenavštěvují, nepíší, netelefonují, nepošílají dárky k svátkům, narozeninám a k jiným obdobným příležitostem“. Tuto listinu vnuci v dědickém řízení neuznali s tím, že „byli vydědění neprávem“. Jeden z vnuků se žalobou domáhal určení, že „je dědicem po zůstaviteli“. Druhý vnuk žalobu ve stanovené lhůtě nepodal.

Soud prvního stupně určil, že žalující vnuk je dědicem. V řízení totiž nebylo prokázáno, že by zůstavitel (dědeček) stál o kontakt s vnukem. Z tohoto důvodu nebyl naplněn důvod vydědění uvedený zůstavitelem, rozhodl soud prvního stupně. Jelikož žalobce - vnuk ani zůstavitel - dědeček od r. 2007 neprojevovali zájem o vzájemný kontakt (ve standardu běžném mezi prarodičem a vnukem), odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako správný potvrdil.

Zrušený občanský zákoník a nový občanský zákoník a úprava dědictví

V projednávané věci zůstavitel pořídil listinu o vydědění ve formě notářského zápisu ze dne 31. 8. 2012 podle ust. § 469a občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (obč. zák.). Podle ust. § 3069 občanského zákoníku (o.z.), se při dědění použije právo platné v den smrti zůstavitele. Podle ust. § 3072 o.z., zemřel-li zůstavitel po dni nabytí účinnosti tohoto zákona a odporuje-li jeho prohlášení o vydědění právním předpisům účinným v době, kdy bylo učiněno, považuje se za platné, vyhovuje-li tomuto zákonu. Z uvedeného ust. § 3072 o.z. lze dovodit, že platnost prohlášení o vydědění je třeba posuzovat podle právní úpravy platné (a účinné) ke dni jeho pořízení, ledaže by bylo podle takové úpravy neplatné. Soudy tudíž správně posoudily platnost listiny o vydědění ze dne 31. 8. 2012 podle ustanovení obč. zák. a jelikož na základě svých skutkových zjištění dospěly k závěru, že listina „je po formální stránce platným úkonem zemřelého“, nebylo již třeba její platnost přezkoumávat podle ustanovení o.z. Následně po provedeném dokazování soud prvního stupně, a po doplnění dokazování i soud odvolací, dovodily, že zůstavitelem uvedený důvod vydědění, že vnuci o něj trvale neprojevovali opravdový zájem, který by jako potomci projevovali měli [ust. § 469a odst. 1 písm. b) obč. zák.], nebyl naplněn.

Když potomek neprojevoje opravdový zájem o předka

Otázku, zda potomek o zůstavitele trvale neprojevoval opravdový zájem, který by jako potomek projevoval měl, je třeba posuzovat s přihlédnutím ke všem okolnostem případu. Jedním z hledisek, které je třeba u tohoto důvodu vydědění vždy zkoumat, je to, zda potomek zůstavitele měl reálnou možnost o zůstavitele projevit opravdový zájem, který by jako potomek měl projevit, tj. zda zůstavitel měl sám zájem se s potomkem stýkat a udržovat s ním běžné příbuzenské vztahy; vydědění přichází v úvahu jen tam, kde zůstavitel o tento blízký příbuzenský vztah stojí, kde se ho nezájem potomka osobně citově dotýká, kde mu tento stav vadí, a nikoliv, jde-li o situaci, kdy je mu tento stav

lhostejný, případně kdy k němu sám i podstatně přispěl. Jestliže potomek trvale neprojevuje o zůstavitele zájem proto, že zůstavitel neprojevoval zájem o potomka, nelze bez dalšího dovodit, že by neprojevení tohoto zájmu potomkem mohlo být důvodem k jeho vydědění.

V řízení bylo prokázáno, že se zůstavitel - dědeček se žalobcem - vnukem nestýkal již od roku 2007 a že zůstavitel následně „neprojevil žádný zájem o další setkání či komunikaci“. Takže potud Nejvyšší soud rozhodnutí nižší soudů akceptoval, neboť je zjevné, že vztah, který mezi sebou zůstavitel (dědeček) se žalobcem (vnukem) měli, byl oběma „lhostejný“ a ani neprojeвили snahu o vzájemné udržování (navázání) „běžného“ příbuzenského vztahu mezi prarodičem a vnukem.

Mohou být prokázány i důvody neuvedené v listině o vydědění

Oproti právní úpravě vydědění v obč. zák. je podle o. z. nutné prokázat existenci zákonného důvodu vydědění až ke dni smrti zůstavitele. Tento závěr přitom lze, jak vyložil Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 24 Cdo 1777/2019, ze dne 27. 9. 2019, dovodit (i přesto, že tak není výslovně uvedeno v zákoně) z ustanovení upravujících institut vydědění (ust. § 1646 až § 1649 o.z., případně. ust. § 1651 odst. 2 o. z. týkajícího se tzv. „vydědění mlčky“) a dále též i z důvodové zprávy k tomuto zákonu. (Ust. § 1651 odst. 2 o. z. říká, že dopustil-li se ten, kdo byl opominut [\[1\]](#) nikoli omylem, něčeho, co naplňuje zákonný důvod vydědění, hledí se na toto opominutí jako na vydědění učiněné mlčky a po právu.)

Z těchto důvodů je proto možné, dodává Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 24 Cdo 1777/2019, ze dne 27. 9. 2019, vyslovil-li zůstavitel - jako tomu bylo v projednávané věci - jen některý z důvodů vydědění (nepominutelný dědic o něj neprojevoval opravdový zájem, který by projevoval měl), v dědickém sporu prokázat vůči takovému dědici i jiný zákonný důvod vydědění (např. že zůstaviteli neposkytl potřebnou pomoc v nouzi anebo vedl nezřízený život). Je tedy možné, vyslovil-li zůstavitel jen některý z důvodů vydědění, v řízení o pozůstalosti, resp. ve sporném řízení vyvolaném postupem podle ust. § 170 zákona o zvláštních řízeních soudních (z.ř.s.) prokázat vůči takovému dědici i jiný zákonný důvod vydědění. Podle předchozí právní úpravy (obč. zák.) takový postup možný nebyl, a pokud byl nepominutelný dědic úspěšný ve své obraně a podařilo se mu vyvrátit existenci toho zákonného důvodu vydědění, jež zůstavitel uvedl v prohlášení o vydědění, nebyl vyděděn, i když by vůči němu bylo možné prokázat existenci i jiného zákonného důvodu vydědění. Soud je povinen zabývat se v řízení zahájeném žalobou podle ust. § 170 z.ř.s. i dalšími (účastníky tvrzenými) důvody vydědění, které zůstavitel v listině o vydědění neuvedl, i v případě, že zůstavitel pořídil listinu o vydědění podle obč. zák. (účinného do 31. 12. 2013), avšak zemřel po 31. 12. 2013. Platnost listiny o vydědění se přitom posoudí podle právní úpravy účinné ke dni jejího pořízení, určil Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 24 Cdo 1777/2019, ze dne 27. 9. 2019.

Další postup ve sporném případě

A proto také v dané sporné věci, kterou projednával NS ČR pod sp. zn. 24 Cdo 1777/2019, budou soudy posuzovat znovu, jelikož NS jejich rozhodnutí zrušil, zda nebyl dán další důvod k vydědění žalobce, a to „neposkytnutí potřebné péče zemřelému v době jeho stáří a nemoci“. To zprvu soudy neučinily - odvolací soud potvrdil postup soudu prvního stupně, který nepřihlížel k provedeným důkazům a skutkovým zjištěním ohledně namítaného důvodu vydědění spočívajícího v „neposkytnutí potřebné péče zemřelému v době jeho stáří a nemoci“, neboť „jsou nad rámec rozhodných skutečností“. Odvolací soud k tomu ještě uvedl že „je třeba zásadně respektovat autonomii vůle zůstavitele, který takové důvody vydědění neuvedl“.

Terezie Nývltová Vojáčková

---

[1] Nepominutelnými dědici jsou podle ust. § 1643 odst. 2 o. z. děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)